

Οί ελληνικές κοινότητες στήν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή.

Οί ελληνικές κοινότητες κατά τήν Τουρκοκρατία ἀποτελοῦν σπουδαῖο, ἀλλά λίγο γνωστό ἐπίτευγμα. Τήν ἀπαθλίωση καί τήν ἐξάρθρωση τοῦ Θρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ κατά τούς δύο πρώτους αἰῶνες μετά τήν ἄλωση, ἀκολούθησε ἡ ἀνασύνταξή του. Ἡ μακραίωνη πολιτική παράδοση τοῦ Ἑλληνισμοῦ συνδυάζεται μέ τήν ἐκκλησιαστική εὐχαριστιακή σύναξη μέσα στήν ἐμπειρία τοῦ κοινοτικοῦ συστήματος. Ὁ θεσμός τῶν κοινοτήτων ἀνήκει στούς μεσοβυζαντινούς χρόνους, ὅταν ἀναφέρονται κοινότητες διοικούμενες ἀπό *"πρωτεύοντες καί πατέρες τῶν πόλεων"*. Ἡ αὐτοδιοίκηση τῶν κοινοτήτων εἶναι ἕνα λαμπρό παράδειγμα υπεύθυνης κοινωνικῆς δημοκρατίας, ἀλληλεγγύης, φιλανθρωπίας, ἐπαγγελματικῆς συντεχνιακῆς ὀργάνωσης καί συνείδησης τῆς ἀξίας τῆς παιδείας. Πρόκειται στήν οὐσία γιά ἕνα ἐπιτυχές πολιτικό σύστημα, πού βασίζεται σέ μία ἀντίληψη συμμετοχικῆς ἄμεσης δημοκρατίας καί ἔχει ὡς πυρῆνα τό ἀνθρώπινο πρόσωπο. Ἡ κοινοτική ὀργάνωση συμπληρώνεται μέ τήν ἴδρυση σχολείων καί ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά προνόμια τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Παράλληλα, οἱ Ρωμηοί ἐπαγγελματίες ὀργανώνονταν οἰκονομικά σέ συντεχνίες (ισνάφια). Οἱ συντεχνίες ἦταν στενοί σύνδεσμοι ὁμοτέχνων καί εἶναι συνέχεια τῆς ἀνάλογης βυζαντινῆς πρακτικῆς. Τίς συντεχνίες ἀνέχθησαν οἱ Τοῦρκοι γιατί συνέφεραν οἰκονομικά.

Οἱ Ρωμηοί, —ὑπήκοοι δεύτερης κατηγορίας—, ἀνέρχονται μέ τή βοήθεια τῆς συνθήκης τοῦ Κιουτσούκ Καϊναρτζῆ (1774) καί τῆς ὀθωμανικῆς μεταρρυθμίσης τοῦ "Τανζιμάτ" (1839) καί γίνονται σημαντικό τμήμα τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Εἶναι οἱ Ρωμηοί τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, ὀργανωμένοι σέ κοινότητες πολιτικά ὑποταγμένες, ἀλλά πολιτιστικά καί οἰκονομικά κυρίαρχες. Τίς ελληνικές κοινότητες ὀδηγεῖ ἡ συναίσθηση ἑνός ἔθνους οἰκουμενικοῦ μέ συνείδηση τοῦ ἱστορικοῦ καί πολιτιστικοῦ του χρέους. Οἱ ρωμαίικες κοινότητες ἐπωφελοῦνται ἀπό τίς σχετικές ἐλευθερίες, πού ἐπιτρέπουν οἱ ὀθωμανικές μεταρρυθμίσεις, καί ἐπιτυγχάνουν οὐσιαστικά νά αὐτοδιοικοῦνται. Στήν Ξάνθη, ἡ Δημογεροντία φροντίζει τά σχολεῖα, διαχειρίζεται τά ἔσοδα τῶν ἐκκλησιῶν καί τῶν μοναστηριῶν, ὅπως καί τήν κοινοτική περιουσία, κανονίζει μέ ψηφοφορία προβλήματα καί διαφωνίες, ἐνῶ ἐπιβάλλει σωφρονιστικές ποινές. Στήν πραγματικότητα ἡ Δημογεροντία διοικεῖ, διαχειρίζεται καί τιμωρεῖ. Οἱ ἴδιοι οἱ Δημογέροντες ἐκλέγονται μέ γενική συνέλευση τῶν Ρωμηῶν τῆς πόλης.

Δημήτρης Μαυρίδης

<http://rodosto.blogspot.gr/2010/09/blog-post.html>